

Minister
Edukacji

„Dawno, dawno temu”

raport ewaluacyjny

Okres realizacji: 1 lipca – 31 grudnia 2025

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra
Edukacji
w ramach programu Nasze tradycje

Fundacja Tworzenia i Promowania Sztuki – ależ Gustawie!

Łódź 2025 r.

Projekt „Dawno, dawno temu” został zrealizowany w Łodzi w odpowiedzi na potrzebę wzmocnienia świadomości kulturowej w regionie, który bywa postrzegany jako pozbawiony tradycji.

Celem zadania była promocja lokalnych obyczajów, integracja społeczności oraz rozwój edukacji artystycznej dzieci i młodzieży. W ramach projektu przygotowano kompleksowy pakiet działań edukacyjno-artystycznych, obejmujący cykl warsztatów inspirowanych dziedzictwem regionu łódzkiego oraz spektakl teatralny w wykonaniu Wędrownego Teatru Lalek Małe Mi pt.: „Fintikluszki”.

Projekt skierowany był do uczniów łódzkich szkół podstawowych, ze szczególnym uwzględnieniem placówek z obszarów defaworyzowanych, co pozwoliło wyrównać szanse edukacyjne dzieci z rodzin o niższym statusie ekonomicznym. Integralną częścią projektu była kampania informacyjna oraz ewaluacja, która potwierdziła znaczące przekroczenie zakładanych wskaźników.

Struktura raportu:

1. Opis zrealizowanych działań
2. Charakterystyka uczestników
3. Metody pracy
4. Ewaluacja
5. Wpływ projektu
6. Wnioski i rekomendacje
7. Podziękowania
8. Załączniki:
 - scenariusze warsztatów
 - wzory ankiet ewaluacyjnych i arkuszy obserwacji

ZREALIZOWANE DZIAŁANIA PROJEKTU:

1. Działania przygotowawcze i administracyjne (01.07–31.12.2025)

Realizacja projektu „Dawno, dawno temu” rozpoczęła się w lipcu 2025 roku od intensywnych prac organizacyjnych. Pierwszym krokiem było powołanie zespołu projektowego, w skład którego weszli koordynator, instruktorzy, aktorzy, osoba odpowiedzialna za ewaluację...

W lipcu i sierpniu powstało pięć autorskich scenariuszy warsztatów, inspirowanych kulturą regionu łódzkiego. Każdy scenariusz był efektem pracy twórczej, który łączył wiedzę artystyczną z doświadczeniem pedagogicznymi i animatorskim.

Zajęcia były dostosowane do wieku uczestników (6–12 lat), a jednocześnie angażujące i rozwijające. Scenariusze obejmowały zarówno elementy praktyczne (np. tworzenie kwietnych dywanów, tkactwo, haft), jak i edukacyjne – wprowadzające dzieci w świat lokalnych obyczajów i gwary.

Zakupiono materiały plastyczne: kolorowe papiery, tkaniny, nici, kleje, elementy dekoracyjne, a także drobny sprzęt techniczny – przenośny projektor i reflektory ze statywami. Sprzęt był testowany i wykorzystywany w placówkach, co pozwoliło na stworzenie profesjonalnych warunków do realizacji warsztatów i spektakli.

Przeprowadzono otwarty nabór szkół – zainteresowanie przerosło nasze oczekiwania. Zgłosiło się więcej placówek niż zakładano, co wymagało dodatkowej selekcji. Ostatecznie wybrano 10 szkół, w tym placówki z obszarów defaworyzowanych, oraz jeden Zespół Szkół Specjalnych, co było zgodne z ideą wyrównywania szans edukacyjnych. Zawarto umowy z instruktorami i artystami, precyzując zakres ich obowiązków.

2. Promocja i dokumentacja (04.08–31.12.2025)

Już w sierpniu ruszyła kampania informacyjna. Stworzono identyfikację wizualną projektu „Dawno, dawno temu” – logo, kolorystykę, materiały graficzne. Projekt promowano w mediach społecznościowych Fundacji, na stronie internetowej oraz w lokalnych mediach. Publikowano zdjęcia z warsztatów i spektakli, opisy działań, ciekawostki o łódzkich tradycjach.

Planowano również publikację materiałów wideo, jednak ze względu na dużą liczbę uczestników i zróżnicowane zgody rodziców na wykorzystanie wizerunku dzieci, zapewnienie pełnej zgodności z RODO okazało się niewykonalne. Zamiast tego skupiono się na dokumentacji fotograficznej i opisowej.

Informacje o projekcie ukazywały się na bieżąco na platformie społecznościowej Facebook Fundacji – ależ Gustawie!, szkół biorących udział w projekcie oraz w ogólnopolskich serwisach e-teatr.pl i ngo.pl, co zwiększyło jego zasięg i prestiż.

<https://e-teatr.pl/lodz-dawno-dawno-temu-spektakle-i-warsztaty-inspirowane-kultura-ludowa-64004>

<https://publicystyka.ngo.pl/no-name-521098>

3. Ewaluacja (04.08–31.12.2025)

Od początku projektu zaplanowano ewaluację, która miała odpowiedzieć na pytanie: czy udało się osiągnąć zakładane cele?

Przygotowano ankiety dla uczestników (dzieci i nauczycieli) oraz formularze obserwacji dla prowadzących zajęcia. Materiały ewaluacyjne zostały wydrukowane i wykorzystane podczas realizacji projektu.

Wyniki przerosły oczekiwania:

Udział w projekcie: 2024 osób (zakładano 250).

Wzrost wiedzy: 1620 osób (zakładano 180).

Tak duża frekwencja była dowodem na ogromne zainteresowanie projektem.

Weryfikacja wskaźników odbyła się na podstawie deklaracji nauczycieli oraz formularzy obserwacji, ponieważ przy tak dużej liczbie uczestników prowadzenie pełnych list obecności było niemożliwe.

4. Zasadnicze działania – warsztaty i spektakle (08.09–31.12.2025)

Od września do grudnia trwała najbardziej intensywna część projektu – realizacja warsztatów i spektakli.

W każdej z 10 szkół przeprowadzono cykl pięciu warsztatów artystycznych. Każdy warsztat miał autorski scenariusz, łączył edukację z twórczą zabawą i był inspirowany dziedzictwem regionu łódzkiego. Zajęcia trwały ok. 45 minut i były prowadzone w przestrzeni szkolnej, z wykorzystaniem materiałów plastycznych, rekwizytów i pomocy dydaktycznych.

Warsztaty miały następujące cele: przybliżenie lokalnych tradycji i obyczajów, rozwijanie kreatywności i umiejętności manualnych, budowanie poczucia tożsamości kulturowej, kształtowanie kompetencji społecznych poprzez pracę w grupie.

WARSZTATY:

„Łodzianizmy na scenie”

Dzieci poznawały charakterystyczne słowa łódzkiej gwary, takie jak *migawka* (bilet), *krańcówka* (ostatni przystanek), *angielka* (butka paryska), *wihajster* (coś, czego nazwy nie pamiętamy)...

Po krótkiej części edukacyjnej uczestnicy losowali zestawy „łodzianizmów” i tworzyli scenki teatralne – w tramwaju, sklepie, na podwórku – używając gwary w dialogach. Zabawa była pełna śmiechu, a dzieci z dumą prezentowały swoje mini-spektakle. Efekt: rozwój kompetencji językowych, oswojenie z teatrem, budowanie więzi z lokalną kulturą.

„Utkani” – warsztaty tkackie

Warsztat wprowadzał dzieci w świat dawnej Łodzi – miasta tkaczy. Uczestnicy poznawali historię włókiennictwa, oglądali zdjęcia dawnych krosien, a następnie tworzyli własne miniaturowe krosna z kartonu. Każde dziecko projektowało i wykonywało własną makatkę z kolorowych nici i włóczek.

Efekt: rozwój zdolności manualnych, cierpliwości, poczucia estetyki, a także refleksja nad historią miasta.

„Kwiatne dywany„

Warsztat inspirowany tradycją układania kwiatnych dywanów w Spycimierzu (UNESCO). Dzieci oglądały zdjęcia tej niezwykłej tradycji, poznawały jej historię i znaczenie, a następnie tworzyły własne kompozycje z płatków kwiatów, liści, kolorowych papierów, bibuły i mazaków.

Efekt: rozwój kreatywności, poznanie wartości niematerialnego dziedzictwa kulturowego, praca zespołowa.

„Kółko i krzyżyk”

Warsztat przybliżał sztukę haftu krzyżykowego – jedną z najstarszych technik zdobniczych. Dzieci poznawały symbolikę motywów (serce – miłość, kwiat – piękno natury, ptak – wolność), a następnie tworzyły własne wzory na kartkach w kratkę, imitujących kanwę.

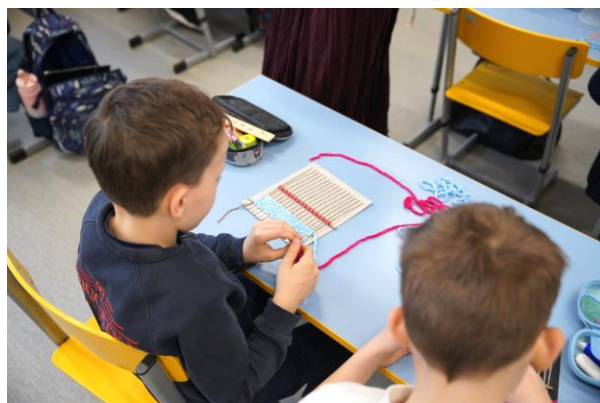
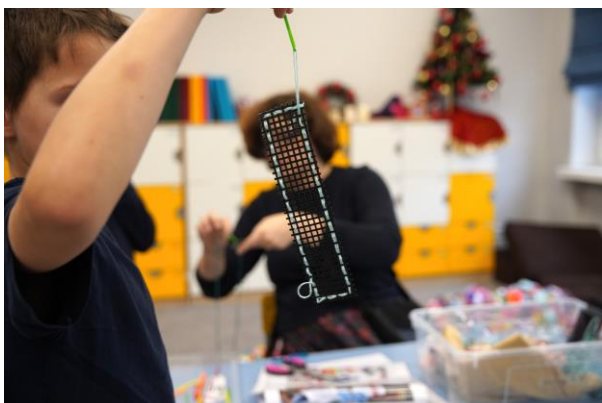
Efekt: rozwój precyzji, koncentracji, wyobraźni przestrzennej, a także świadomości tradycji.

„Szybkie cięcie”

Warsztat wprowadzał w świat sztuki ludowej. Dzieci poznawały zasady tworzenia wycinanek łowickich – symetrię, typowe motywy (koguty, kwiaty, drzewka) – i wykonywały własne kompozycje z kolorowego papieru.

Efekt: rozwój zdolności manualnych, poczucia estetyki, poznanie folkloru regionu.

Integralną częścią projektu był spektakl teatralny Teatru Małe Mi pt.: „**Fintikluszki**”, zaprezentowany w szkołach uczestniczących w projekcie. Fintikluszki, to w języku mieszkańców krainy Dawno Dawno Temu po prostu drobiazgi. Zabawne, błyskotliwe, wzruszające, zapomniane przypowiadki, obyczaje, wspomnienia, wierszyki i przyśpiewki, zebrane w Wędrownym Kramie z Opowieściami. Autorzy spektaklu wskrzeszają świat Wielkoludów, domowych skrzatów, zdradzają tajemnice powstania skowronka... Bogactwo uniwersalnej, ludowej mądrości ludowej ukazują przy pomocy różnych form teatru lalek, tradycyjnych zabawek, instrumentów muzycznych. W teatralną podróż do krainy Dawno, Dawno Temu, z ogromnym zaangażowaniem wyruszają zarówno najmłodszy widzowie, jak i ich opiekunowie.

Wykaz placówek i terminów realizacji działań:

- 24.11.25 – Szkoła Podstawowa nr 36
- 26.11.25 – Zespół Szkół Salezjańskich
- 27.11.25 – Szkoła Podstawowa nr 173
- 28.11.25 – Szkoła Podstawowa nr 192
- 01.12.25 – Szkoła Podstawowa nr 2
- 02.12.25 – Zespół Szkół Specjalnych nr 2
- 08.12.25 – Szkoła Podstawowa nr 65
- 10.12.25 – Szkoła Podstawowa nr 35
- 15.12.25 – Szkoła Podstawowa nr 138
- 18.12.25 – Szkoła Podstawowa im. św. Ignacego Loyoli

CHARAKTERYSTYKA UCZESTNIKÓW

Projekt „Dawno, dawno temu” przyciągnął znacznie szerszą publiczność, niż zakładano na etapie wniosku. Zamiast planowanych 250 osób, w działaniach wzięło udział 2024 uczestników – przede wszystkim dzieci w wieku wczesnoszkolnym oraz nauczyciele. W praktyce oznaczało to, że niemal każda sala, do której wchodziliśmy z mini-krosnami, planszami z łodzianizmami i materiałami do wycinanek, stawała się na chwilę lokalnym centrum kultury. Najmłodsi uczestnicy reagowali żywiołowo: śmiechem, pytaniami, chęcią pokazania własnych prac; starsi – ciekawością, skupieniem i coraz większą swobodą w publicznym wypowiedzianiu się.

Wśród dzieci byli to uczniowie klas I–III. Łącznie 1880 uczniów w wieku 6–10 lat: sześciolletnich było 66, siedmioletnich 583, ośmioletnich 526, dziewięcioletnich 431, dziesięcioletnich 274.

Ta struktura wiekowa przełożyła się na dynamikę pracy – młodsi najchętniej „wchodzili rękami” w zadania (krosna, wycinanki), starsi częściej przejmowali role organizacyjne i liderskie w grupach, zwłaszcza przy tworzeniu scenek z łódzką gwarą. W projekcie uczestniczyły szkoły o bardzo różnym profilu: zarówno dobrze zaopatrzone placówki ze śródmieścia, jak i szkoły z obszarów defaworyzowanych, gdzie dostęp do oferty kulturalnej jest ograniczony. Ten przekrój sprawił, że działania miały wyraźny wymiar wyrównywania szans – dzieci, które zwykle omija teatr i rękodzieło, dostały narzędzia i przestrzeń do twórczego działania.

Z drugiej strony sali byli nauczyciele – 144 osoby w roli nie tylko opiekunów, ale współuczestników procesu. Ich obserwacje, rozmowy z prowadzącymi i wpisy w formularzach stały się ważnym elementem naszej ewaluacji. Z perspektywy dydaktycznej projekt został oceniony bardzo wysoko: 100% nauczycieli wskazało, że spektakl jako forma edukacji jest dla dzieci atrakcyjna; oceny szczegółowe (treść, wartość edukacyjna, muzyka, scenografia, aktorstwo, kontakt z widownią) w przeważającej większości plasowały się na poziomie „bardzo dobrej”.

W komentarzach często powtarzały się wątki o aktywizującej naturze warsztatów („dzieci dostały indywidualne krosna i były zachwycone”), o komunikacji prowadzących („serdeczne, uważne, wspierające”) oraz o organizacji („spójny przebieg, punktualność, bezpieczeństwo pracy”).

Zestawiając emocje z danymi, widać wyraźny obraz: 84% dzieci odpowiedziało „tak” na pytanie, czy podobały im się warsztaty i przedstawienie (1587 osób), 86% zadeklarowało, że dowiedziało się czegoś nowego (1620 osób), a aż 94% chciałoby, aby takie działania odbywały się częściej (1771 osób). Niewielkie odsetki odpowiedzi „tak sobie”/„nie” (łącznie ok. 12% w pytaniu o satysfakcję) to przede wszystkim dzieci, które – jak wynika z rozmów – miały mniejszą gotowość do pracy manualnej lub gorszy dzień; ciekawym zjawiskiem był tu wzrost zaangażowania po przejściu z części praktycznej do części teatralnej (scenki z łodzianizmami).

Warto odnotować, że skala projektu wymusiła dostosowania organizacyjne: przy tak dużej frekwencji pełne listy obecności nie były możliwe; Werifikacja liczby uczestników i wzrostu wiedzy opierała się na deklaracjach nauczycieli i arkuszach obserwacji. W praktyce przyniosło to dodatkową korzyść – nauczyciele stali się współbadaczami: rejestrowali aktywność, opisywali reakcje, wskazywali momenty przełamania nieśmiałości czy pierwsze „wow” przy udanych pracach. Ten obraz uczestników – różnorodny, żywy, z danymi i głosami z sali – pokazuje, że projekt nie był „jednym wydarzeniem dla wszystkich”, lecz wspólnym doświadczeniem wielu grup: najmłodszych uczniów, którzy odkrywają tradycje przez dotyk i działanie; starszych, którzy próbują własnego głosu na scenie; nauczycieli, którzy testują narzędzia, by potem przenieść je na grunt szkolny; szkół, które – niezależnie od zasobów – potrafią na jeden dzień stać się miejscem, w którym kultura dzieje się tu i teraz.

METODY PRACY

Projekt „Dawno, dawno temu” opierał się na prostym założeniu: dzieci najlepiej uczą się wtedy, gdy mogą działać, doświadczać i tworzyć. Dlatego każda aktywność była zaprojektowana tak, aby łączyć wiedzę z praktyką i emocjami.

Największe zaangażowanie obserwowaliśmy podczas zajęć, w których dzieci mogły coś zrobić samodzielnie – utkać makatkę, wykonać haft, stworzyć wycinankę czy ułożyć kwiatny dywan. Te momenty dawały im poczucie sprawczości i radości. W ankietach aż 84% dzieci oceniło warsztaty i spektakl jako „bardzo fajne”, a nauczyciele podkreślali, że „dzieci były zachwycone możliwością pracy na własnych materiałach”.

Drugim filarem była narracja i zabawa w teatr. Spektakl „Fintikluszki” wciągał dzieci w świat dawnych zwyczajów, a warsztaty teatralne pozwalały im od razu wejść w rolę. Krótkie scenki z „todzianizmami” wywoływały śmiech i ciekawość – gwarowe słowa stawały się zabawnym kodem, który dzieci chciały odczytać. Nauczyciele ocenili spektakl jednogłośnie jako atrakcyjny (100% pozytywnych opinii), a 86% dzieci zadeklarowało, że dowiedziało się czegoś nowego.

Kolorowe włóczki, płatki kwiatów, barwione trociny, papier o różnych fakturach – to nie były zwykłe rekwizyty, ale narzędzia, które pobudzały wyobraźnię. Dzięki nim warsztaty były nie tylko edukacyjne, ale też sensoryczne. Dzieci mogły dotknąć tradycji dosłownie – poczuć fakturę nici, zapach kwiatów, zobaczyć barwy ludowych wzorów.

Zajęcia były prowadzone w parach lub małych zespołach. To sprzyjało współpracy i dawało każdemu dziecku szansę na aktywny udział. Nawet najbardziej nieśmiali uczestnicy chętnie włączali się w zadania, gdy mogli pracować w bezpiecznej, kameralnej grupie.

Warsztaty były tak zaplanowane, aby każde dziecko znalazło coś dla siebie – od prostych zadań po bardziej ambitne wyzwania. Dzięki temu zarówno młodsze, jak i starsze dzieci mogły pracować w swoim tempie. W szkołach integracyjnych i specjalnych wprowadziliśmy dodatkowe ułatwienia: większe wzory, kontrastowe kolory, pomoc nauczycieli wspomagających.

Łączylismy trzy elementy: działanie, opowieść i emocje. Dzieci nie tylko słuchały o tradycjach – one je przeżywały. Mogły stworzyć coś własnego, opowiedzieć historię, wystąpić przed kolegami. To sprawiło, że kultura przestała być „odległa” – stała się bliska, namacalna i ciekawa.

Efekty pracy były widoczne na każdym etapie. W salach panowała atmosfera skupienia i radości – dzieci pochylały się nad krosnami, z dumą prezentowały swoje wycinanki, śmiały się podczas scenek z „migawką” i „krańcówką”. Nauczyciele obserwowali, jak nawet najbardziej nieśmiali uczniowie włączają się w działania, a klasy pracują razem jak małe zespoły artystyczne.

Liczby tylko potwierdzają to, czego doświadczaliśmy:

- 94% dzieci chce, aby takie wydarzenia odbywały się częściej – to niemal jednogłosny głos najmłodszych uczestników.
- 86% przyznało, że dowiedziało się czegoś nowego, co pokazuje, że warsztaty i spektakl miały realną wartość edukacyjną.
- 100% nauczycieli uznało teatr za atrakcyjną formę nauki – w komentarzach pojawiały się słowa: „Świetne zajęcia, prosimy o kontynuację”, „Dzieci były zachwycone możliwością pracy na własnych materiałach”.

To nie były suche statystyki – za każdą liczbą kryje się obraz dziecka, które z dumą pokazuje swoją makatkę albo odważnie wychodzi na środek klasy, by odegrać scenkę. Właśnie dlatego możemy powiedzieć, że metody były trafione: łączyły działanie, opowieść i emocje, a kultura stała się czymś bliskim, namacalnym i radosnym.

EWALUACJA – JAK BADALIŚMY I CZEGO SIĘ DOWIEDZIELIŚMY

Ewaluacja projektu „Dawno, dawno temu” była procesem wieloetapowym, który towarzyszył nam od pierwszych warsztatów do ostatniego spektaklu. Chcieliśmy uchwycić nie tylko liczby, ale też emocje i realny wpływ działań. Dlatego zastosowaliśmy zestaw metod:

1. Ankiety dla dzieci.

Po każdym warsztacie i spektaklu dzieci otrzymywały krótkie, proste, czytelne ankiety w formie „kuponów” z pytaniami:

Czy podobały Ci się warsztaty i przedstawienie?, Czy dowiedziałeś/aś się czegoś nowego?, Czy chciał(a)byś, żeby takie wydarzenia odbywały się częściej?

Forma była dostosowana do wieku: duże litery, jasne instrukcje, a odpowiedzi zaznaczało się nadrywając kartkę w odpowiednim miejscu. Ten prosty mechanizm okazał się dla dzieci świetną zabawą – traktowały wypełnianie ankiety jak element gry, podchodziły do prowadzących z uśmiechem, komentując: „Ja chcę więcej takich zajęć!” Dzięki temu nawet sześciolatki mogły wziąć udział bez stresu, a ewaluacja stała się naturalną częścią wydarzenia, a nie „obowiązkiem”.

2. Ankiety dla nauczycieli – bardziej rozbudowane, z oceną:

wpisania działań w podstawę programową, wartości edukacyjnej warsztatów i spektaklu, organizacji, komunikacji prowadzących, atmosfery i poszczególnych elementów spektaklu: treść, muzyka, scenografia, aktorstwo, kontakt z widownią.

3. Arkusze obserwacji dla prowadzących – notatki o zaangażowaniu dzieci, atmosferze, momentach przełamania nieśmiałości, problemach organizacyjnych.

Dzięki nim wiemy, że np. w warsztatach teatralnych dzieci z początku nieśmiałe po kilku minutach same proponowały role.

4. Rozmowy i mini-wywiady – po zajęciach rozmawialiśmy z nauczycielami i dziećmi.

Wypowiedzi typu: „*Najlepsze były scenki z dziwnymi słowami – śmialiśmy się wszyscy!*” (uczeń, klasa II), „*Warsztaty były super ciekawe. Dzieci dostały indywidualne krosna i były zachwycone.*” (nauczycielka, SP nr 36) dodają kontekstu do liczb i pokazują emocje, których nie widać w tabelach.

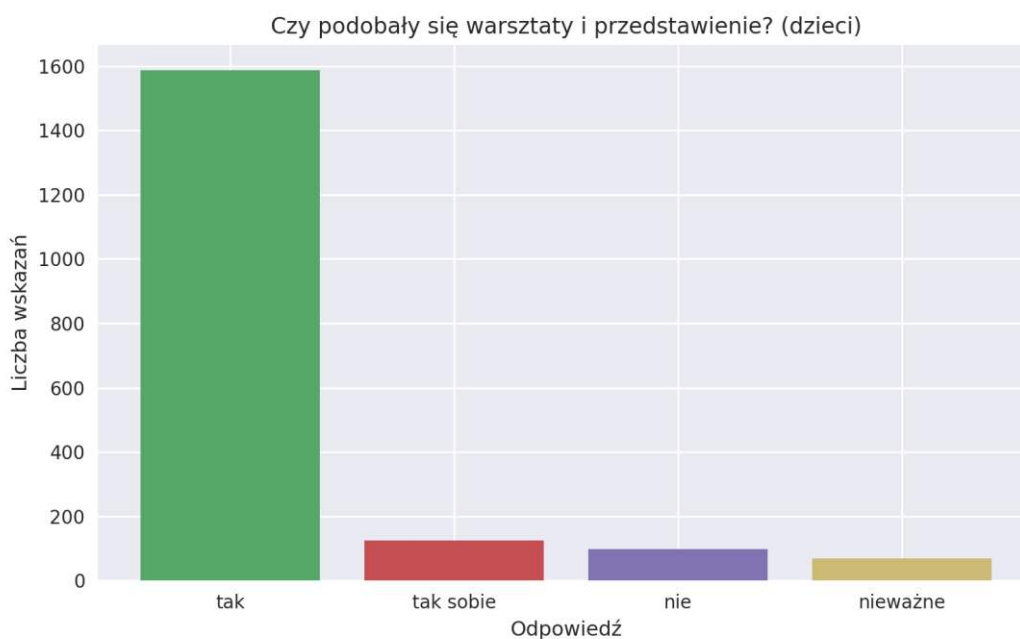
Zdecydowaliśmy się na takie metody ewaluacji, bo chcieliśmy spojrzeć na projekt z różnych perspektyw: dzieci, nauczycieli, prowadzących i atmosfery w sali. Dzięki temu ewaluacja nie była tylko „odhaczeniem wskaźników”, ale pełnym obrazem doświadczenia.

Struktura uczestników

W badaniu wzięło udział 1880 dzieci (6–10 lat) i 144 nauczycieli (86 oceniło spektakl, 58 warsztaty). Dominowały klasy I–IV – grupa najlepiej reagująca na edukację przez działanie.

Oceny dzieci:

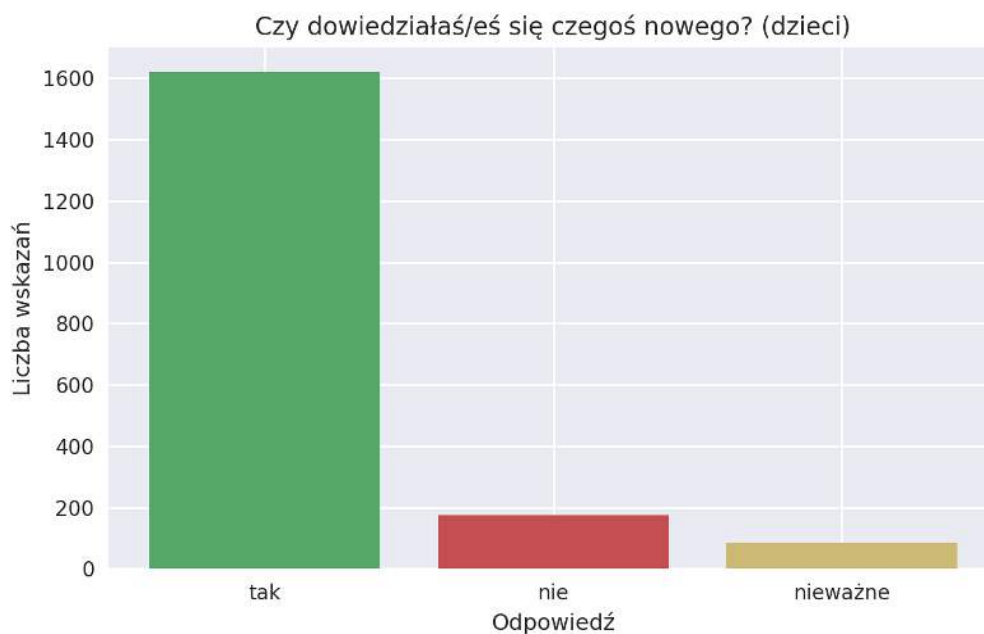

84,4% – *tak*

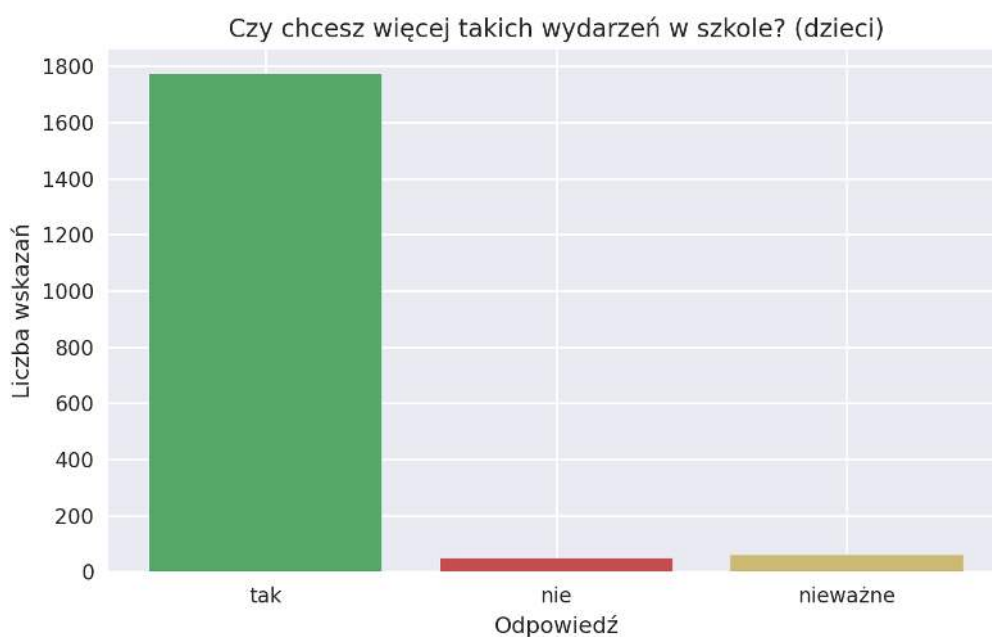
6,7% – *tak sobie*

5,2% – *nie*

3,7% – *nieważne*

86,2% – *tak*
 9,3% – *nie*
 4,5% – *nieważne*

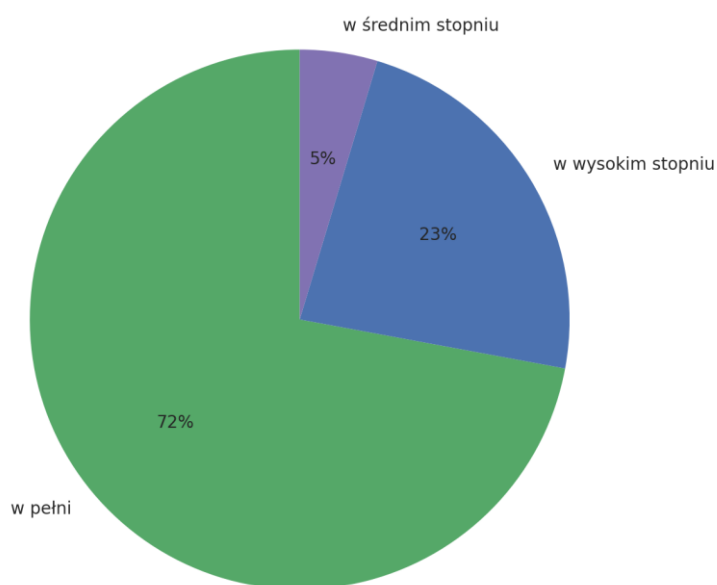

94,2% – *tak*
 2,6% – *nie*
 3,2% – *nieważne*

Interpretacja: Połączenie działania, opowieści i emocji przełożyło się na wysoki poziom satysfakcji i realny zysk wiedzy. „Tak sobie/nie” (ok. 12%) to głównie dzieci, które potrzebowałyby więcej czasu na dokończenie prac – co potwierdzają uwagi nauczycieli.

Oceny nauczycieli:

Wpisanie działań w podstawę programową (nauczyciele)

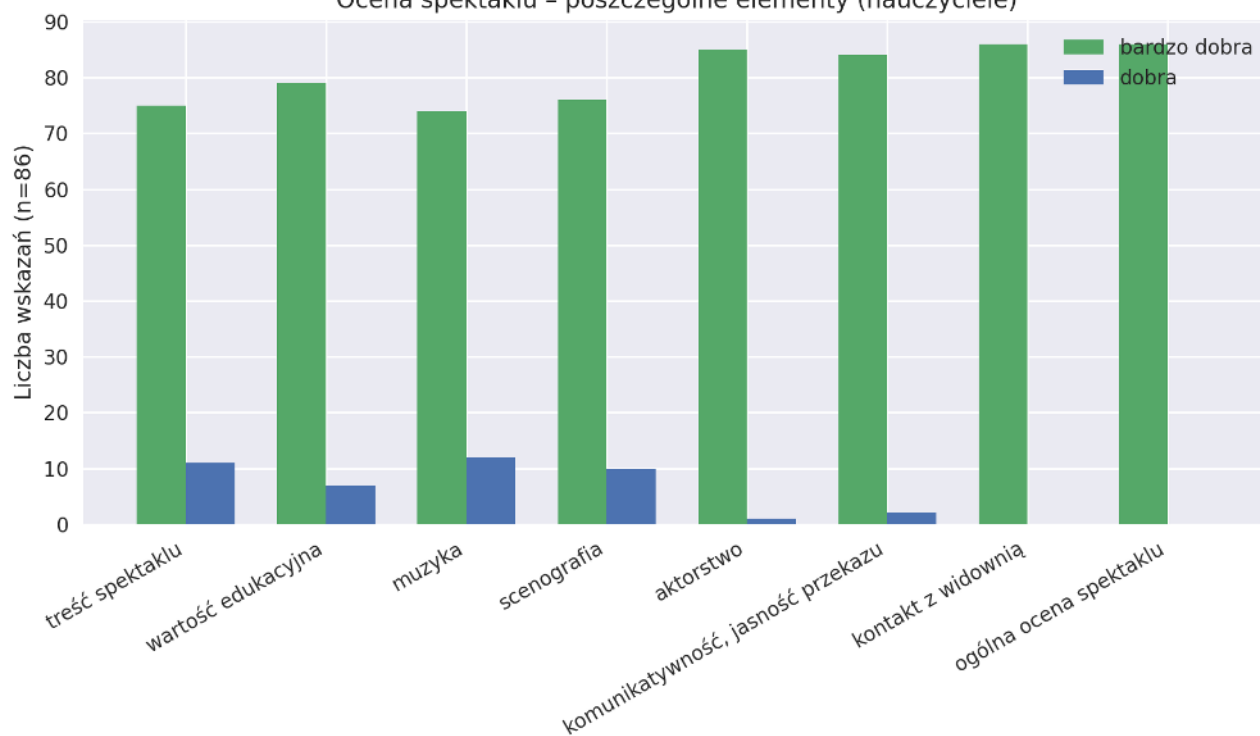
72,1% – w pełni

23,3% – w wysokim stopniu

4,7% – w średnim stopniu

Spektakl „Fintikluszki” – poszczególne elementy:

Ocena spektaklu – poszczególne elementy (nauczyciele)

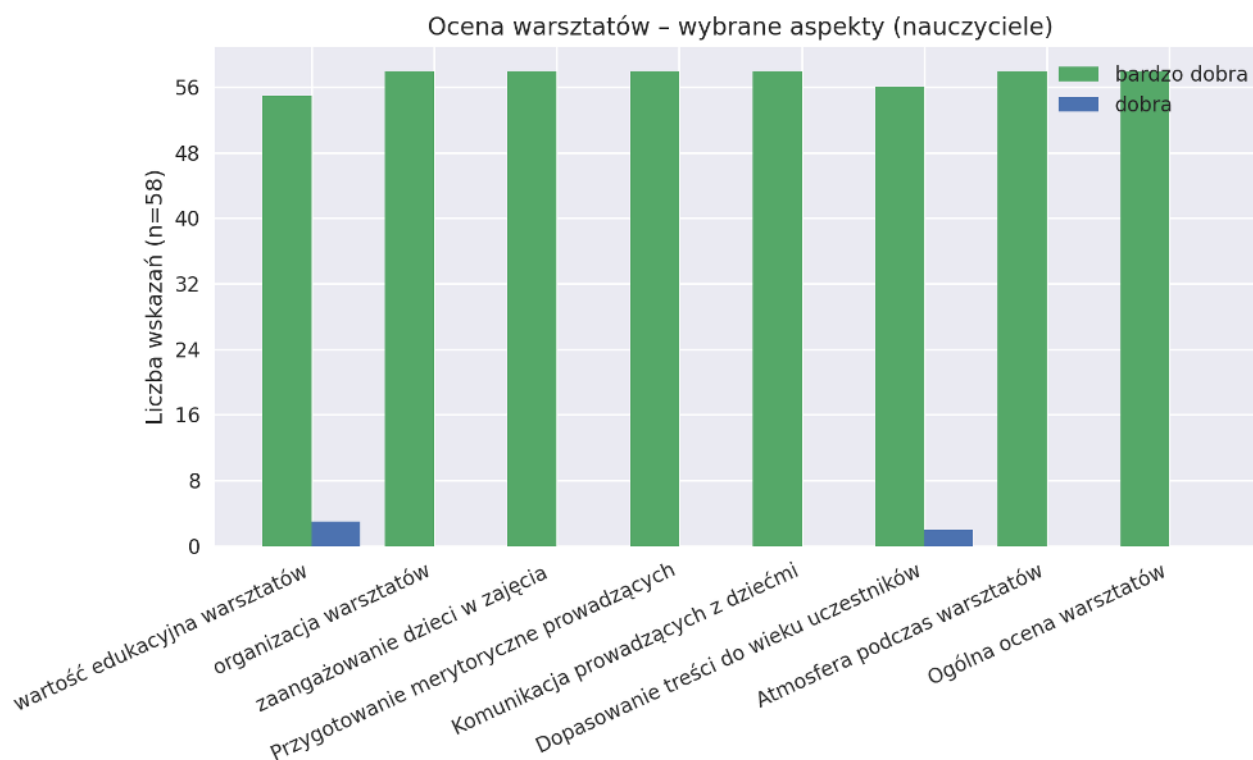

Aktorstwo – 98,8% bardzo dobra

Kontakt z widownią – 100% bardzo dobra

Ogólna ocena – 100% bardzo dobra

Warsztaty – wybrane aspekty:

Organizacja, atmosfera, komunikacja – 100% bardzo dobra

Wartość edukacyjna – 94,8% bardzo dobra, 5,2% dobra

Dopasowanie treści do wieku – 96,6% bardzo dobra

Cytaty z ankiet:

„Warsztaty były super ciekawe. Dzieci dostały indywidualne krosna i były zachwycone.”

„Świetne przedstawienie, bardzo atrakcyjne dla dzieci.”

„Proszę o kontynuację takiego wydarzenia.”

Uwagi doskonalące:

„Podkłady muzyczne chwilami zbyt głośne względem głosu aktorów.”

„Wydłużyć czas warsztatów – część dzieci nie zdążyła dokończyć prac.”

„Przydałaby się krótka prelekcja o haftach i więcej pokazów technik.”

Wnioski z ewaluacji

- Bardzo wysoka akceptacja i chęć kontynuacji wśród dzieci (94%).
- Wzrost wiedzy deklaruje 86% uczestników.
- Teatr działa: 100% nauczycieli widzi w nim atrakcyjną formę nauki.
- Warsztaty trzymają poziom: pełne „bardzo dobre” w organizacji i atmosferze.
- Do poprawy: balans głośności muzyki, wydłużenie czasu na zadania manualne, krótkie wprowadzenia teoretyczne przy hafcie/tkaniu.

WPŁYW PROJEKTU

Projekt „Dawno, dawno temu” miał być kameralnym przedsięwzięciem – zakładaliśmy udział **250 osób**. Tymczasem w ciągu kilku miesięcy przez nasze warsztaty i spektakle przewinęło się **2024 uczestników**. To osiem razy więcej niż planowaliśmy. Liczby są imponujące, ale prawdziwy wpływ projektu widać w tym, co działo się w salach: w skupionych twarzach dzieci pochylonych nad krosnami, w śmiechu podczas scenek z „migawką”, w brawach dla małych aktorów, którzy odważyli się wystąpić przed klasą.

Efekty edukacyjne

- **Wzrost wiedzy** – 86% dzieci zadeklarowało, że dowiedziało się czegoś nowego. To nie były suche definicje – to była wiedza zdobyta przez doświadczenie: jak wygląda haft krzyżykowy, czym są wycinanki łowickie, dlaczego w Spycimierzu układa się kwietne dywany.
- **Rozwój kompetencji społecznych** – praca w małych grupach, wspólne tworzenie scenek, dzielenie się materiałami – to wszystko budowało umiejętność współpracy i komunikacji.
- **Integracja z podstawą programową** – 95% nauczycieli oceniło, że działania wpisują się w program „w pełni” lub „w wysokim stopniu”. Dzięki temu projekt nie był „dodatkiem”, ale realnym wsparciem dydaktyki.

Efekty emocjonalne

W ankietach i rozmowach pojawiały się słowa: *„Było super! Chcemy więcej!”*, *„Najlepsze były scenki z dziwnymi słowami – śmiałyśmy się wszyscy!”*. W salach było widać radość, ciekawość, dumę z własnych prac. Dzieci, które na początku siedziały cicho, po kilku minutach zgłaszały się do scenek. Nauczyciele mówili: *„To była przygoda, której długo nie zapomnę”*.

Efekty społeczne

Projekt dotarł do szkół z obszarów defaworyzowanych, gdzie dostęp do kultury jest ograniczony. Dzięki temu wyrównywał szanse edukacyjne – dzieci, które zwykle nie mają okazji uczestniczyć w warsztatach artystycznych, mogły doświadczyć kultury na wysokim poziomie. W wielu klasach projekt stał się impulsem do dalszych działań – nauczyciele planują kontynuację tematów na lekcjach.

Przekroczenie wskaźników

- **Zakładano:** 250 uczestników → **Osiągnięto:** 2024 osób.
- **Zakładano:** wzrost wiedzy u 180 osób → **Osiągnięto:** 1620 dzieci.
- **Spektakl:** 10 pokazów w szkołach → zrealizowano zgodnie z planem, przy pełnej frekwencji.
- **Warsztaty:** 50 sesji → każda z maksymalnym obłożeniem.

Nasz projekt nie tylko „pokazał kulturę” – on ją **przybliżył i uczynił własną**. Dzieci nie były biernymi odbiorcami – były twórcami. Mogły dotknąć tradycji, poczuć jej zapach, stworzyć coś własnego. Dzięki temu kultura przestała być „odległa” – stała się częścią ich świata.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Projekt „Dawno, dawno temu” pokazał, że edukacja kulturalna w szkołach może być nie tylko obowiązkiem, ale prawdziwą przygodą. Widzieliśmy to w reakcjach dzieci, w komentarzach nauczycieli i w liczbach, które mówią same za siebie. Co z tego wynika?

Wnioski:

1. **Metody były trafione** – połączenie działania, opowieści i emocji sprawiło, że kultura stała się bliska i namacalna. Dzieci nie tylko słuchały, ale tworzyły, doświadczały i współpracowały.
2. **Projekt odpowiada na realną potrzebę** – 94% dzieci chce więcej takich wydarzeń. To sygnał, że szkoły potrzebują regularnych działań kulturalnych, które angażują najmłodszych.
3. **Wartość edukacyjna jest wysoka** – 86% dzieci deklaruje wzrost wiedzy, a nauczyciele potwierdzają wpisanie działań w podstawę programową (95% „w pełni” lub „w wysokim stopniu”).
4. **Efekt społeczny jest znaczący** – projekt dotarł do szkół z obszarów defaworyzowanych, wyrównując szanse edukacyjne i kulturalne.
5. **Przekroczenie wskaźników** – zakładane 250 uczestników vs. 2024 osób pokazuje ogromne zainteresowanie i potencjał do skalowania projektu.

Rekomendacje:

1. **Kontynuacja i cykliczność** – projekt powinien być realizowany co roku, z możliwością rozszerzenia na kolejne szkoły w regionie.
2. **Wydłużenie czasu warsztatów** – nauczyciele wskazują, że dzieci potrzebują więcej czasu na dokończenie prac manualnych (np. haft, tkactwo).
3. **Dodanie krótkich wprowadzeń teoretycznych** – przy technikach rękodzielniczych warto wpleść 5-minutową prezentację z ciekawostkami i przykładami.
4. **Dostosowanie elementów technicznych** – poprawa balansu głośności muzyki w spektaklu względem głosu aktorów.
5. **Pakiet dla nauczycieli** – przygotowanie „miniscenariuszy powrotu” (15-minutowe aktywności do wykorzystania na lekcjach po warsztatach).
6. **Rozszerzenie form dokumentacji** – fotorelacje i krótkie materiały wideo (z zachowaniem zasad RODO) mogą zwiększyć zasięg i trwałość efektów.
7. **Więcej spektakli** – wszystkie szkoły chcą powtórki „Fintikluszek”; warto rozważyć dodatkowe pokazy lub nowy tytuł inspirowany lokalną kulturą.

Realizowany przez nas projekt nie tylko spełnił swoje cele – on je przekroczył. Wprowadził kulturę do szkół w sposób żywy, angażujący i wartościowy. Teraz czas, by tę energię wykorzystać i zbudować z niej stały element edukacji kulturalnej w regionie.

Fundacja Tworzenia i Promowania Sztuki – ależ Gustawie! pragnie serdecznie podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do realizacji projektu:

Dzieciom i młodzieży – za Waszą energię, kreatywność i odwagę w odkrywaniu tradycji.

Nauczycielom i dyrekcjom szkół – za otwartość, współpracę i zaangażowanie w tworzenie przestrzeni dla kultury.

Partnerom i instytucjom wspierającym – za pomoc organizacyjną i życzliwość.

Artystom, instruktorom – za profesjonalizm, pasję i serce włożone w każdy warsztat i spektakl. To zaszczyt i wielka przyjemność z Wami współpracować.

Załączniki:

1. Scenariusze warsztatów
2. Wzory ankiet ewaluacyjnych i arkuszy obserwacji

SCENARIUSZ WARSZTATÓW: „Łodzianizmy na scenie”

Autorka scenariusza: Anna Łowkiel

Czas trwania: 45 minut

Grupa docelowa: dzieci w wieku 7–10 lat

Miejsce: sala w szkole podstawowej

Projekt: „„Dawno, dawno temu...” Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje

CELE WARSZTATÓW

- Zapoznanie dzieci z gwarą łódzką i jej charakterystycznymi słowami („łodzianizmami”).
- Rozwijanie umiejętności teatralnych i pracy zespołowej.
- Tworzenie krótkich scenek z wykorzystaniem regionalnego języka.
- Budowanie poczucia lokalnej tożsamości i dumy z językowego dziedzictwa Łodzi.

MATERIAŁY:

- proste rekwizyty (np. bilet, kanapa, migawka).
- plansza A3 z wybranymi słowami – „łodzianizmami”

- małe karteczki z „łodzianizmami” do losowania przez uczestników

galancie	raniec	ekspres	krańcówka
angielka	migawka	bajzel	siajowe
drach	bigiel	chynchy	żulik
tytka	sznytka	wihajster	trambambula

STRUKTURA WARSZTATÓW

1. Powitanie i wprowadzenie (ok. 5 minut)

Opowieść o łódzkiej gwarze:

„Dzieciaki, czy wiecie, że Łódź ma swój własny językowy styl? To nie jest osobny język, ale sposób mówienia, który wyróżnia mieszkańców Łodzi. Nazywamy go **łodzianizmami**.

Niektóre słowa brzmią zabawnie, inne są bardzo praktyczne. Na przykład:

- **migawka** – bilet komunikacji miejskiej
- **krańcówka** – ostatni przystanek tramwaju
- **szneca z glancem** – drożdżówka z lukrem
- **angielka** – kanapa
- **wihajster** – coś, czego nazwy nie pamiętamy!”

2. Część edukacyjna – poznajemy słownictwo (10 minut)

- Prezentacja wybranych „łodzianizmów” – w formie kart obrazkowych lub planszy.
- Krótkie ćwiczenie: dzieci dopasowują słowo do obrazka lub sytuacji.
- Zabawa „Zgadnij, co to znaczy?” – dzieci próbują odgadnąć znaczenie słów.
- Rozmowa o tym, skąd się wzięły te słowa i dlaczego są charakterystyczne dla Łodzi.

Ciekawostki o łódzkiej gwarze

1. **Łódź to miasto wielokulturowe – i to słyszeć!** Gwara łódzka powstała z mieszanki języków: polskiego, niemieckiego, jidysz, rosyjskiego i gwar wiejskich.
2. **Niektóre słowa brzmią jak szyfr dla przyjezdnych** – np. migawka, krańcówka, tytka.
3. **„Galancie” to nie tylko pochwała – to styl życia!**
4. **„Siajowe”** pochodzi od nazwiska producenta tanich tkanin – Szai Rosenblatt.
5. **„Żulik” to nie łobuz, tylko... słodki chlebek!**
6. **„Wtranżalać” to jeść łapczywie – i z apetytem!**
7. **„Trambambula” to nie czary, tylko... piłkarzyki!**
8. **„Bigiel” to nie tylko tłum – to serce miasta.**

9. „Angielka” to bułka, nie Brytyjka!
10. Łodzianie mówią „ja robę”, „ja kąpę” – bez „i” – to cecha wymowy.

3. Część praktyczna – tworzymy scenki teatralne (25 minut)

Dzieci pracują w małych grupach (2–4 osoby).

Każda grupa:

- Losuje zestaw 3–5 „łodzianizmów”.
- Wymyśla krótką scenkę (np. w tramwaju, w sklepie, w domu, na podwórku).
- Ćwiczy scenkę z podziałem na role – z naciskiem na użycie gwary.
- W razie potrzeby korzysta z przygotowanych rekwizytów (np. bilet, kanapa, drożdżówka z papieru).

4. Prezentacja scenek i podsumowanie (5 minut)

- Każda grupa prezentuje swoją scenkę.
- Wspólna rozmowa: które słowa były najzabawniejsze, które najtrudniejsze?

POTRZEBNE MATERIAŁY

- Plansza z „łodzianizmami” i ich znaczeniem.
- Karty obrazkowe do ćwiczeń.
- Zestawy słów do losowania.
- Proste rekwizyty (np. bilet, kanapa, migawka).

SCENARIUSZ WARSZTATÓW: „Utkani”

Autorka scenariusza: Anna Łowkiel

Czas trwania: 45 minut

Grupa docelowa: dzieci w wieku 7–9 lat

Miejsce: sala w szkole podstawowej

Projekt: „Dawno, dawno temu...” Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje

CELE WARSZTATÓW

- Zapoznanie dzieci z włókienniczą historią miasta i tradycyjnymi technikami tkackimi.
- Rozwijanie kreatywności i zdolności manualnych.
- Wspólne tworzenie miniaturowych krosien i własnych kompozycji.

MATERIAŁY:

- Kartonowe ramki (mini krosna)
- Nici, włóczki, tasiemki
- Nożyczki, klej (opcjonalnie)
- plastikowe igły z dużym oczkiem

- wydrukowane zdjęcia dawnych krosien

- Miniaturowe krosno

STRUKTURA WARSZTATÓW

1. Powitanie i wprowadzenie (ok. 5 minut)

Opowieść o dawnym mieście tkaczy:

„Dzieciaki, wyobraźcie sobie, że wasze miasto kiedyś brzmiało inaczej – zamiast samochodów słyszeć było stukot krosien, szelest nici i rozmowy tkaczy. W domach i warsztatach powstawały tkaniny, które trafiały do sklepów, na jarmarki, a nawet za granicę! Tkactwo było bardzo ważne – dawało ludziom pracę, ubrania i poczucie dumy z tego, co potrafią stworzyć własnymi rękami.”

Ciekawostki:

- Dawne krosna były wielkie jak szafa!
- Tkacze używali nici z lnu, wełny, bawełny.

2. Część edukacyjna – poznajemy technikę (10 minut)

Prezentacja materiałów:

- Nici, włóczki, tkaniny, drewniane ramki.
- Pokaz prostych wzorów: paski, fale, kratki, serca.
- Omówienie zasad tkania: jak przeplatać nici, jak dobierać kolory, jak tworzyć rytm wzoru.

Mini pokaz:

Prowadząca pokazuje, jak działa krosno – dzieci obserwują, jak nić przeplata się między innymi i tworzy wzór.

3. Część praktyczna – tworzymy własne makatki (25 minut)

Dzieci pracują indywidualnie.

Każde dziecko otrzymuje:

- Miniaturowe krosno (np. ramka z kartonu z nacięciami).
- Zestaw nici i włóczek w różnych kolorach.
- Pomocnicze szablony wzorów lub możliwość tworzenia własnych.

Zadanie:

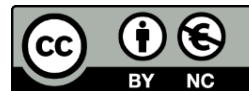
Stwórz własną makatkę – może być abstrakcyjna, może opowiadać historię, może mieć ulubione kolory.

4. Prezentacja prac i podsumowanie (5 minut)

- Wspólne oglądanie makatkowych kompozycji.
- Krótkie wypowiedzi dzieci: co stworzyły, co im się podobało, co było trudne.

INSPIRACJE:

SCENARIUSZ WARSZTATÓW: „Szybkie cięcie – wycinanki łowickie”

Autorka scenariusza: Anna Łowkiel

Czas trwania: 45 minut

Grupa docelowa: dzieci w wieku 7–10 lat

Miejsce: sala w szkole podstawowej

Projekt: „Dawno, dawno temu...” Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje

CELE WARSZTATÓW

- Zapoznanie dzieci z tradycją wycinanek łowickich jako elementem sztuki ludowej regionu łódzkiego.
- Rozwijanie zdolności manualnych i wyobraźni przestrzennej.
- Tworzenie własnych kompozycji inspirowanych folklorem.

STRUKTURA WARSZTATÓW

1. Powitanie i wprowadzenie (ok. 5 minut)

Opowieść o wycinankach łowickich:

Wyobraźcie sobie, że kiedyś nie było komputerów, drukarek ani kolorowych obrazków z internetu. Ludzie ozdabiali swoje domy ręcznie robionymi dekoracjami – jednymi z najpiękniejszych były **wycinanki łowickie**. Powstawały z kolorowego papieru, składane i wycinane nożyczkami z ogromną precyzją. Wieszano je na ścianach, przy obrazach, a nawet na belkach sufitowych!

Ciekawostki:

- Wycinanki łowickie są symetryczne – składane na pół przed wycinaniem.
- Najpopularniejsze wzory to **koguty, gwiazdy, drzewka, kwiaty**.
- Tradycyjnie wykonywały je kobiety – często wieczorami, po pracy w polu.

2. Część edukacyjna – poznajemy technikę (10 minut)

Prezentacja materiałów:

- Przykładowe wycinanki łowickie (wydruki lub zdjęcia).
- Kolorowy papier, nożyczki, szablony.

Omówienie zasad:

- Jak składać papier, by uzyskać symetrię?
- Jakie kształty są typowe dla wycinanek?
- Jak łączyć kolory, by kompozycja była efektowna?

Mini pokaz: Prowadząca pokazuje, jak złożyć papier i wyciąć prosty wzór – np. kwiat lub koguta.

3. Część praktyczna – tworzymy własne wycinanki (25 minut)

Dzieci pracują indywidualnie.

Każde dziecko otrzymuje:

- Kolorowy papier (różne kolory)
- Nożyczki
- Szablony wzorów

- Białą kartkę jako tło do naklejania wycinanki.

Zadanie: Stwórz własną wycinankę inspirowaną łowickim folklorem. W związku z okresem przedświątecznym uczniowie mogą wykonać tą techniką papierowe gwiazdki
UWAGA: w zależności od wieku i umiejętności dzieci, mogą one wykonać prostsze wycinanki:

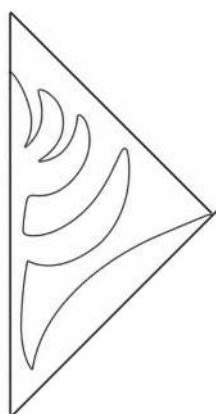

4. Prezentacja prac i podsumowanie (5 minut)

- Wspólne oglądanie wycinanek.
- Krótkie wypowiedzi dzieci: co stworzyły, co im się podobało, co było trudne.

POTRZEBNE MATERIAŁY

- Kolorowy papier (czerwony, zielony, żółty, niebieski, czarny, biały)
- Nożyczki (dla dzieci)
- Klej
- Szablony wzorów
- Białe kartki jako tło
- Zdjęcia przykładowych tradycyjnych wycinanek łowickich

SCENARIUSZ WARSZTATÓW: „Kwietne dywany – sztuka z tradycji”

Autorka scenariusza: Anna Łowkiel

Czas trwania: 45 minut

Grupa docelowa: dzieci w wieku 7–10 lat

Miejsce: sala w szkole podstawowej

Projekt: „Dawno, dawno temu...” Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje

CELE WARSZTATÓW:

- Zapoznanie dzieci z tradycją układania kwiatnych dywanów na Boże Ciało w Spycimierzu.
- Rozwijanie kreatywności i umiejętności manualnych.
- Wspólne tworzenie kwiatnych kompozycji inspirowanych regionalnym dziedzictwem.

MATERIAŁY:

- Kartony lub tkaniny jako podkład
- Płatki kwiatów (żywe lub suszone), liście, trawa
- Kolorowe trociny, piasek, ryż barwiony
- Szablony wzorów
- Klej
- Bibuła, kolorowe paski
- Mazaki, kredki
- Mapa Polski z zaznaczoną lokalizacją Spycimierza
- Zdjęcia dokumentujące tradycję

STRUKTURA WARSZTATÓW

1. Powitanie i wprowadzenie (ok. 5 minut)

Opowieść o Spycimierzu:

„Dzieciaki, wyobraźcie sobie małą wieś w Polsce, która raz w roku zamienia się w prawdziwy kwiatowy raj. Ta wieś nazywa się Spycimierz i znajduje się niedaleko Uniejowa, w województwie łódzkim. Co roku, w dzień Bożego Ciała, mieszkańcy tej wsi układają na ulicach ogromne dywany z kwiatów. Nie z materiału... tylko z prawdziwych płatków, liści, trawy i kolorowych trocin!

Całe rodziny, sąsiedzi, dzieci i dziadkowie – wszyscy razem tworzą te niezwykle kompozycje. Dywany mają różne wzory: serca, krzyże, kwiaty, spirale, a nawet obrazki przedstawiające całe sceny.

A potem, przez te kwiatne dywany przechodzi procesja Bożego Ciała – to bardzo ważne wydarzenie dla mieszkańców. I wiecie co? Ta tradycja jest tak wyjątkowa, że została wpisana na listę UNESCO jako niematerialne dziedzictwo kulturowe świata!”

Dlaczego tradycja została wpisana na listę UNESCO?

„UNESCO to taka wielka organizacja, która zajmuje się ochroną najważniejszych

zabytków i tradycji na świecie. Jeśli coś jest naprawdę wyjątkowe i ważne dla kultury, to może trafić na specjalną listę UNESCO.

Tradycja układania kwiatnych dywanów w Spycimierzu została wpisana na tę listę, bo:

- Jest przekazywana z pokolenia na pokolenie.
- Łączy ludzi.
- Jest piękna i unikalna.
- Pokazuje, jak ważna jest wiara, wspólnota i sztuka ludowa."

Ciekawostki:

- Tradycja ma ponad **200 lat!**
- Dywany mogą mieć nawet **1 kilometr długości!**
- Używa się tylko **naturalnych materiałów**.
- Każdy wzór jest **inny i niepowtarzalny**.
- Niektórzy zaczynają pracę **o 4 rano!**
- W dniu Bożego Ciała do Spycimierza przyjeżdżają **tysiące turystów**.

2. Część edukacyjna – poznajemy technikę (10 minut)

- Prezentacja materiałów: płatki kwiatów, liście, trawa, piasek, kolorowe trociny.
- Pokaz prostych wzorów: serce, gwiazda, spirala, kwiaty.
- Omówienie zasad kompozycji:
 - Jak układać wzory?
 - Jakie kolory dobrze się komponują?
 - Wzory wypełniamy różnokolorowa, wykorzystujemy różne kolory i różne materiały

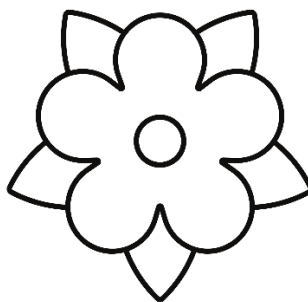
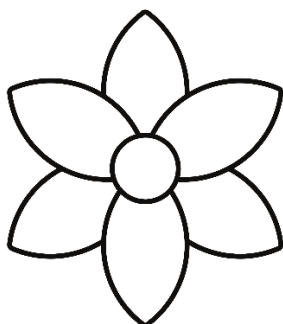
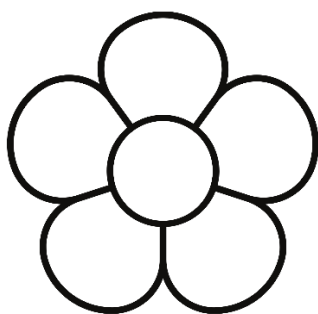
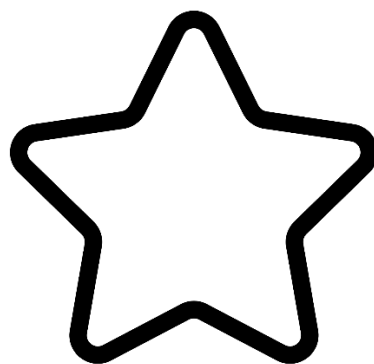
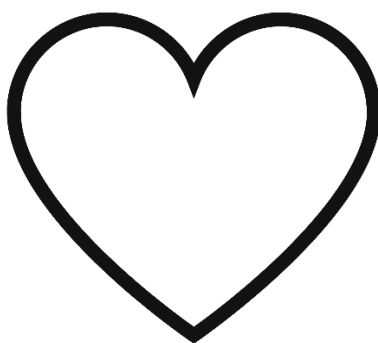
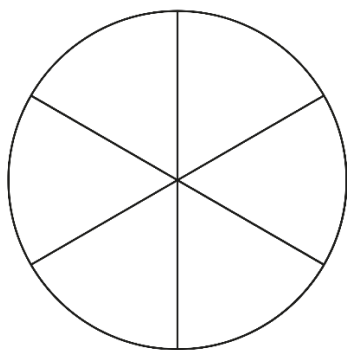
3. Część praktyczna – tworzymy własne kwiatne dywany (25 minut)

- Dzieci pracują indywidualnie lub w parach.
- Każde dziecko otrzymuje:
 - Podkład (karton lub tkaninę).
 - Zestaw materiałów: płatki kwiatów, liście, kolorowe trociny.
 - Szablony lub możliwość tworzenia własnych wzorów.

4. Prezentacja prac i podsumowanie (5 minut)

- Wspólne oglądanie wszystkich kompozycji.
- Krótkie wypowiedzi dzieci: co stworzyły, co im się podobało.

PRZYKŁADOWE PROSTE WZORY

SCENARIUSZ WARSZTATÓW: „Kółko i krzyżyk”

Autorka scenariusza: Anna Łowkiel

Czas trwania: 45 minut

Grupa docelowa: dzieci w wieku 7–9 lat

Miejsce: sala w szkole podstawowej

Projekt: „Dawno, dawno temu...” Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje

CELE WARSZTATÓW

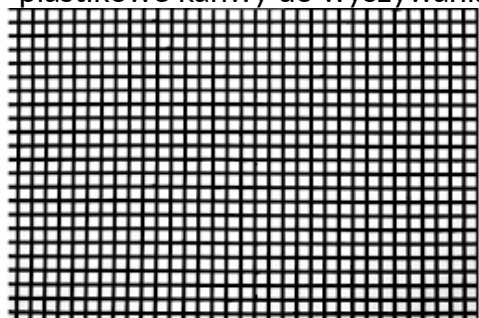
- Zapoznanie dzieci z tradycją haftu krzyżykowego w Łodzi i regionie łódzkim.
- Rozwijanie umiejętności manualnych i wyobraźni przestrzennej.
- Tworzenie własnych prac plastycznych inspirowanych lokalnymi motywami hafciarskimi.
- Budowanie poczucia tożsamości kulturowej i dumy z dziedzictwa regionu.

MATERIAŁY:

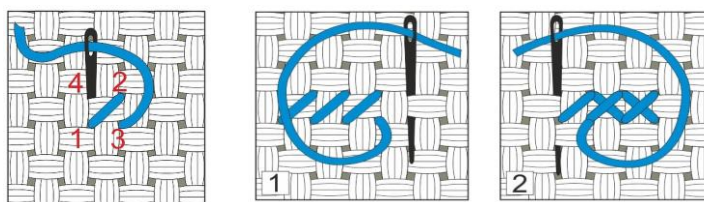
- mulina lub kordonek
- plastikowe igły z dużym oczkiem

- plastikowe kanwy do wyszywania

- duże zalaminowane wydruki z instrukcją i przykładowymi haftami

- w zależności od wieku i umiejętności dzieci można wykorzystać kartki w kratkę lub szablon i „wyszywanie” na pomocą kolorowych kredek lub mazaków, stawiając krzyżyki w kratkach i tworząc w ten sposób proste grafiki

STRUKTURA WARSZTATÓW

1. Powitanie i wprowadzenie (ok. 5 minut)

Opowieść o hafcie krzyżykowym:

„Dzieciaki, czy wiecie, że Łódź to nie tylko miasto fabryk i włókiennictwa, ale też miejsce, gdzie przez lata rozwijała się sztuka haftu? Szczególnie popularny był **haft krzyżykowy** – czyli taki, w którym wzory tworzy się z małych krzyżyków, jak w grze w kółko i krzyżyk! Nasze babcie i prababce haftowały obrusy, makatki, serwetki, a nawet obrazki do powieszenia na ścianie. Często pojawiały się na nich kwiaty, ptaki, serca i napisy – czasem zabawne, czasem mądre.”

2. Ciekawostki:

Haft krzyżykowy to jedna z najstarszych technik zdobniczych świata – jego początki sięgają starożytnych cywilizacji, gdzie używano go do dekorowania ubrań i tkanin.

W Polsce haft krzyżykowy był szczególnie popularny w regionach wiejskich – zdobił stroje ludowe, makatki kuchenne, obrusy i pościel. Często przekazywano wzory z pokolenia na pokolenie.

W Łodzi haft krzyżykowy łączył tradycję z przemysłem włókienniczym – lokalne rzemieślniczki tworzyły ornamenty roślinne i geometryczne, haftując na lninie i bawełnie, używając naturalnych barwników z korzeni, liści i owoców

Motywy haftu miały znaczenie symboliczne:

- **Serce** – miłość i rodzina
- **Kwiaty** – piękno natury i płodność
- **Koło i romb** – długowieczność i pomyślność
- **Ptaki** – wolność i szczęście

W regionie łowickim haft krzyżykowy był częścią posagu – stroje z haftem były tak cenne, że wręczano je pannom młodym jako prezent ślubny.

Haft krzyżykowy działa terapeutycznie – pomaga się wyciszyć, zredukować stres i poprawić koncentrację. Dziś jest popularny jako forma relaksu i medytacji.

3. Część edukacyjna – poznamy technikę (10 minut)

- Pokaz zdjęć dawnych makatek z haftem krzyżykowym (np. z napisami: „Gość w dom, Bóg w dom”, „Smacznego”, „Nie ma jak u mamy”).
- Omówienie, jak powstaje haft krzyżykowy – pokazanie wzoru na siatce (kratce).
- Prezentacja prostych motywów: kwiat, serce, domek, ptaszek.

- Krótkie ćwiczenie: dzieci rysują krzyżyki na kartce w kratkę, tworząc własny wzór.

4. Część praktyczna – tworzymy własne hafty (25 minut)

Dzieci pracują indywidualnie.

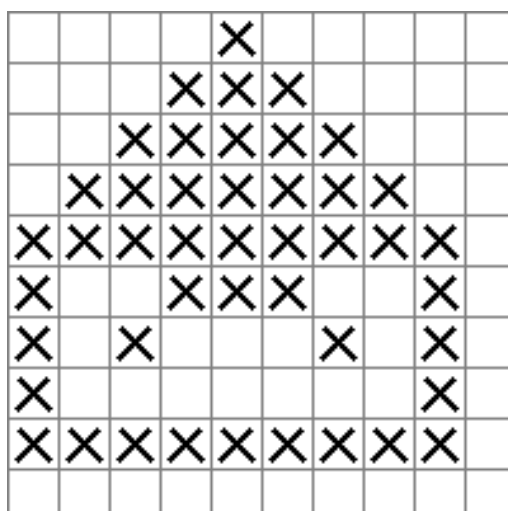
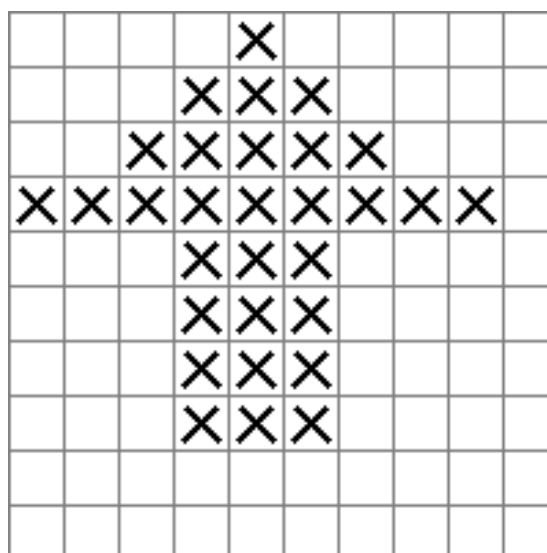
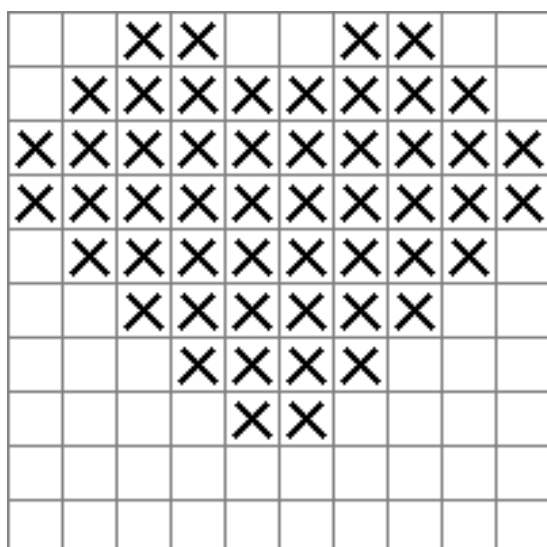
Każde dziecko otrzymuje:

- Kartkę z nadrukowaną siatką (kratką) – imitacja kanwy.
- Kolorowe flamastry lub kredki.
- Szablony z prostymi wzorami haftu krzyżykowego (do wyboru lub inspiracji).
- Możliwość stworzenia własnego wzoru (np. z inicjałami, symbolem Łodzi, ulubionym zwierzątkiem).

5. Prezentacja prac i podsumowanie (5 minut)

- Wspólne oglądanie prac – dzieci opowiadają, co stworzyły.
- Rozmowa o tym, co im się podobało, co było trudne, a co zabawne.

PRZYKŁADOWE WZORY:

Załącznik nr 2 : Ankiety dla nauczycieli

Szanowni Państwo, dziękujemy za udział w wydarzeniu.

Obejrzelście Państwo spektakl i wzięliście udział w warsztatach, które zrealizowaliśmy dzięki dofinansowaniu ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje.

Uprzejmie prosimy o wypełnienie poniższej ankiety zawierającej kilka pytań na temat wydarzenia. Zebranie Państwa opinii pozwoli nam na przeprowadzenie ewaluacji projektu oraz zaprojektowanie i podniesie jakości naszych działań w przyszłości.

Informujemy, że ankieta ma charakter anonimowy i poufny. Dane z badania będą wykorzystane w zbiorczych opracowaniach statystycznych.

Fundacja – ależ Gustawie!

Szkoła:

Wiek dzieci:

Liczba dzieci, które przyszły z Panią/ Panem na spektakl

Prosimy o zaznaczenie znakiem „X” jednej wybranej odpowiedzi lub wpisanie odpowiedzi w wolnym miejscu.

Wspólnie z klasą wzięłam/wziąłem udział w....	warsztatach	spektaklu

W jakim proponowane działania wpisują się w realizowaną przez Panią/Pana podstawę programową?	w pełni	w wysokim stopniu	w średnim stopniu	w niewielkim stopniu	nie wpisuje się

Ocena poszczególnych elementów spektaklu:

	Ocena				
	bardzo dobra	dobra	średnia	zła	bardzo zła
Treść spektaklu					
Wartość edukacyjna					
Muzyka					
Scenografia					
Aktorstwo					
komunikatywność, jasność przekazu					
Kontakt z widownią					
Ogólna ocena spektaklu					

Czy spektakl teatralny jako forma edukacji jest wg Pani/ -a atrakcyjna dla dzieci?	Tak	Nie

Ocena poszczególnych elementów warsztatów:

	Ocena				
	bardzo dobra	dobra	średnia	zła	bardzo zła
Wartość edukacyjna warsztatów (czy dzieci zdobyły wiedzę/umiejętności)					
Organizacja warsztatów (punktualność, przebieg, logistyka)					
Zaangażowanie dzieci w zajęcia (czy były aktywne i zainteresowane)					
Przygotowanie merytoryczne prowadzących					
Komunikacja prowadzących z dziećmi (czy była jasna, dostosowana do wieku)					
Komunikacja prowadzących z dziećmi					
Dopasowanie treści do wieku uczestników					
Atmosfera podczas warsztatów (czy była przyjazna, wspierająca)					
Ogólna ocena warsztatów					

Czy takie warsztaty jako forma edukacji jest wg Pani/ -a atrakcyjna dla dzieci?	Tak	Nie

Inne uwagi, którymi chciał/-aby Pan/-i się podzielić

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bardzo dziękujemy za wypełnienie ankiety ewaluacyjnej.

**Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji
w ramach programu Nasze tradycje**

**Minister
Edukacji**

Ankiety dla dzieci:

-----6

-----7

-----8

-----9

-----10

Ile masz lat ?

Czy podobały Ci się warsztaty i przedstawienie ?

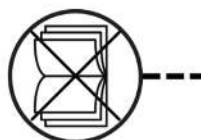
Minister
Edukacji

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra
Edukacji w ramach programu Nasze tradycje

Czy chciał/-abyś, żeby w Twojej szkole częściej
odbywały się takie wydarzenia ?

Czy dowiedziałas/ęś się czegoś nowego ?

Arkusz obserwacji o dla prowadzących zajęcia:

METRYCZKA OBSERWACJI

Data obserwacji:	Miejsce:	Nazwa wydarzenia: „Dawno, dawno temu”
-------------------------	-----------------	---

OPIS ZAJĘĆ:

Ile osób uczestniczyło w wydarzeniu:

Krótką charakterystyka uczestników:

--

Opisz, co działo się w trakcie zajęć (skrótowo, faktograficznie, chronologicznie, w punktach):

--

ODBIÓR ZAJĘĆ PRZEZ UCZESTNIKÓW

Oceń w skali 1-6. 6 – oznacza zdecydowanie tak, 1 – zdecydowanie nie

	6	5	4	3	2	1
Czy zajęcia podobały się uczestnikom?						
Czy uczestnicy byli aktywni?(zabierali głos, zadawali pytania, angażowali się w zadania)						

UWAGI OBSERWATORA:

--

